

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Ana Mušćet

Izložba
NA PROMJENU ZRAKA

Zagreb, 2016.

Ovaj rad izrađen je na odsjeku za kiparstvo Akademije likovnih umjetnosti pod vodstvom red. prof. art. Slavomira Drinkovića i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2015/2016.

Sadržaj

Uvod	1
Goli	2
Theatrum politicum – teatar golog života	4
Ponovno rođeni	8
„Yes, we can“	11
Novac. Moć. Jezik.	14
Iz kataloga. Tekst Anje Ivić.	17
<i>Na promjenu zraka</i>	19
Ishodi. Mediji.	25
Sažetak / Summary	29
Literatura	31
Životopis	32

Uvod

Umjetničko djelo, odraz skupa više ikoničkih, slikovnih ili simboličkih pojavnosti predstaviti će se kroz logičko povezanu cjelinu, okupljenu pod izložbom naziva *Na promjenu zraka*. Poput skulpture, fotografije ili video rada, koji se javljaju kao noseći mediji izložbe, tekst se javlja kao potka iz koje proizlazi rad, odnosno dokument o određenom vremenu, zbivanju ili pak manifestiranju slobode. Da se sloboda kao takva može manifestirati ili vršiti, potrebni su joj određeni preduvjeti, kao što je znanje, koje subjekt ispoljava govorenjem ili vlastitim djelovanjem. Individualno se tako suprotstavlja totalitarnom koje podrazumijeva jednu te istu ideju za sve, jednu te istu zapovijed za sve. Hanna Arendt ustvrdila je kako upravo unutar totalitarnog dolazi do raznih vrsta primoranosti koje za posljedicu imaju – život izvan uporišta svakodnevnog normalnog. Izložba *Na promjenu zraka* pokušat će aktualizirati pitanja povijesne traume, koja se upravo javila kroz sistem totalitarnog. Izložba podrazumijeva tako tri rada na temu Golog otoka, najbrutalnijeg zatvora unutar bivše Jugoslavije, ali i tri rada koja će otvoriti pitanja vezana uz današnjicu, sisteme unutar kojih se krećemo i unutar kojih živimo. *Homo sacer*, inače i naslov knjige Giorgia Agambena, upravo progovara o subjektu koji je nezaštićen, na kojeg se ne odnosi niti jedan zakon koji bi ga branio ili činio sigurnim. Iako je njegovo značenje istovremeno i „svet“ i „proklet“, on je zapravo neprijatelj osuđen na logor u kojem se sve vrti oko golog preživljavanja, a koji postaje normalno svakodnevno. Unutar ovih činjenica predstaviti će se šest radova, na prvoj samostalnoj izložbi, a koji progovaraju kako o povijesnim tako i o aktualnim, osobno intrigantnim temama. Konceptija izložbe izložit će se tekstom, uz priložene nacрте i metode rada te naknadno i samom fotodokumentacijom izložbe i ishodima.

Goli

GOLI OTOK – naziv za koncentracijski logor na otoku Goli (i na obližnjem Sv. Grguru). Nalazi se u Velebitskom kanalu, u Kvarnerskom otočju, obuhvaća 4,73 m². Otvoren 1949. g. Za vrijeme unutarpartijskih obračuna s pristašama J.V. Staljina; postao metaforom stradanja ne samo dogmatskih, nego i drugih komunističkih frakcija i političkih nepoćudnih pojedinaca i skupina. Po dosad poznatim podacima kroz njega je prošlo oko 17 000 osoba, ali je pravi broj teško utvrditi, jer se na nj dospijevalo na temelju administrativnih odluka a ne sudskih presuda. U krajnje surovim uvjetima podvrgnuti svakovrsnoj torturi zatvorenici su morali priznavati svoju krivnju, teretiti jedni druge i otkrivati nove „zavjere“. Taj je sistem isljeđivanja po brutalnosti provedbe nadmašivao same staljinističke uzore, iako je bio kratkotrajniji. Od sredine 1950-ih zatvor, zatim kazneno-popravni dom za maloljetnike, ukinut 1988.g.¹

„Pakao na Jadranu“ ili „jugoslavenski Alcatraz“, kako su još nazivali Goli otok, otvara se i naseljava prvim zatvorenicima 1949. godine, nakon raskola u odnosu između Jugoslavije i SSSR-a. Na Goli otok izoliraju se svi oni koji se sumnjiče da surađuju ili na bilo koji način podupiru politiku Josifa Visarionoviča Džugašvilija Staljina. Njihova izoliranost od svijeta otvara čitav niz nezakonitih radnji protiv čovjeka, koji je pak udaljen od svoje svakodnevice kako bi se „rehabilitirao“, „preispitao svoja uvjerenja“, „promislio o počinjenom grijehu“ radi kojeg je zatvoren. Zatvor se organizira za muškarce i žene, koje se pak odvodi na obližnji otok Grgur. Zatvaraju se pripadnici raznih nacionalnosti, posebno do sredine 50-ih godina, nakon čega se otok pretvara u zatvor za kriminalce i mlađe delikvente. Grgur se zatvara 1977., dok Goli otok, u obliku zatvora, opstaje, može se reći do kraja Jugoslavije, do 1988. Smatra se najbrutalnijim zatvorom, u kojem se poništavao čovjek, u kojem se teškim fizičkim radom i uskraćivanjem hrane i vode dovodilo zatvorenike do stanja neuračunljivosti. Nasilje se nameće kao odraz načina na koji govorimo o prostoru i nasilju. Ove dvije semantične kategorije, u socijalnom kontekstu, ne znače samo fizičko nasilje ili nasilje unutar određenog mjesta, grada, bilo koje druge lokacije, već se njihovo značenje razotkriva u načinu na koje o njima progovaramo. Nasilje i prostor govore vlastitim jezikom – onim kojim progovaramo o ovim temama, a koje direktno označavaju i poziciju moći. „Riječi nikada nisu samo riječi, one su važne jer definiraju

¹ Hrvatski leksikon, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1996. str. 392.

obrise onoga što možemo činiti² (prevela Ana Mušćet), ili onoga što zapravo potom i činimo. Baveći se jezikom, koji je prvi alat unutar političke korupcije i manipulacije javnim prostorom, a što je još ustvrdio Johan Goethe, pitanje moći, uvijek se svodi na pitanje jezika. "Moć jezika" ne znači ipak samo jezik u službi vlasti, jezik također može potkopavati moć, iz bojazni prema čemu je od 1949. zatvoren velik broj vlasti nepodobnih pojedinaca, osuđenih ponajviše radi verbalnog delikta, koji naknadno, demokratizacijom društva, biva ukinut. Politički zatvor, kao odraz totalitarnog režima nastaje kao posljedica upotrebe moći određene stranke ili vođe, koji ne priznaju pojedinca, već sagledavaju situaciju kao dio cjeline, unutar koje stranka ili vođa uvijek imaju pravo. Postojanje se u totalitarnom obliku režima, u Jugoslaviji prepoznatljivom do sredine 60-ih, stješnjava na samu ideju poretka, u svim oblicima života i univerzalno je za sve totalitarne režime. „Jer čitav je svijet stvorio ovaj prokleti Goli otok, i to ne jučer, danas, ne, njega su stvarale generacije, da bi se stečena iskustva o tome kako se održava diktatura manjine, zapravo klike, kako se progoni, i uništava misao, kako se ispire mozak i preodgajaju ljudi, usredotočila na jednom pustom otočiću kao vjerni odraz te diktature.“³

Slika 1. Detalj s obale Golog otoka, raslinje presavinuto do tla, uslijed neprestanih navala bure

² Slavoj Žižek, *First As Tragedy, Then As Farce*, Verso, London, 2009., str. 109.

³ Mihovil Horvat, *Goli otok, stratište duha*, Orion Stella, Zagreb, 1996. str. 206.

Theatrum politicum – teatar golog života

„Totalitarizam zna da je pravo nepotpuno, ali nadilazi rascjep između pravde i prava. Zakoni su u totalitaritarnom režimu sročeni tako da dopuštaju svako pristrano tumačenje; pravda je otuda iznad prava.“⁴

Naziv izložbe, održane u siječnju 2016. u zagrebačkoj Galeriji VN, preuzet je iz jednog od radova prezentiranog kroz objekt zastave i video rad. Riječ je o radu koji je nastao na Golom otoku, 4. svibnja 2015. godine, u dogovoru s obitelji prof. Vladimira Bobinca, nekadašnjeg političkog golotočkog zatvorenika te na datum prve godišnjice njegove smrti, njegova kći, Miljenka Jantolek, na stadionu Mladost, podiže zastavu u ime svoga oca. Natpis na zastavi aludira na nekadašnji izraz koji je služio za obavještanje obitelji nestalih o tome gdje se oni trenutno nalaze (da su zatvoreni na Goli otok), a sada se u obliku parole podiže i ispunjava novim sadržajem. Vladimir Bobinac poznat je kao prof. povijesti, vjerojatno je najpoznatiji

Slika 2. Sa snimanja video rada „Na promjenu zraka“

⁴ Renata Salecl, Protiv ravnodušnosti, Arkzin d.o.o., ŠTO, KOGA I ZA KOGA, Zagreb, 2002, str. 48.

u istom gradu, a drugom nagradom ga je ovjenčao stručni žiri predvođen pionikom video arta, Garry Hill. Radi ove nagrade, Sveučilište je naknadno dodijelio Posebno priznanje radi ostvarenja od međunarodne važnosti, u sklopu Dies Academicus 2015.

Slika 5. Stadion Mladost, Goli otok

Drugi prezentirani rad na istoj izložbi, *Samantha Fox was Here* bavi se također temom Golog otoka, ali ovaj put vezan je uz mlađe razdoblje zatvora, vrijeme kada su na Golom zatvarani mlađi delikventi, kriminalci, radi kojih je zatvor postojao sve do 1988. godine. Preuzimajući ponovno izraz jednog od zatvorenika, a koji je na Goli otok dospio tijekom 80-ih godina prošlog stoljeća⁵, radi svoje političke nepodobnosti, *Samantha Fox was Here* izraz je koji govori o represiji i zlostavljanju kroz seksualnost. U tom smislu progovara se o zlostavljanju koje nalikuje na teatar golog života, onakav kako ga je definirao Marquise de Sad: „u Sadeovoj Filozofiji u budoaru čita libertin Dolmancé možda najradikalniji biopolitički manifest moderne. Upravo u trenutku u kojem revolucija iz rođenja - dakle golog života - čini temelj suverenosti i prava, Sade uprizoruje (u cijelom svojem djelu i posebice u 120 dana Sodome)

⁵ <http://slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/58279/jedan-od-posljednjih-u-paklu-golog-otoka-sacuvao-sam-zivu-glavu-deruci-se-iz-sveg-glasa> (15.4.2016.)

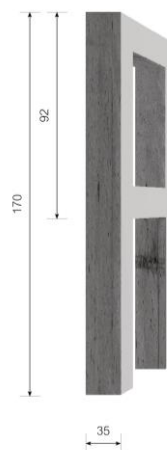
theatrum politicum kao teatar golog života, u kojemu se preko seksualnosti sam fiziološki život tijela predstavlja kao čisti politički element.“⁶ Na političkoj pozornici događanja dolazi do izmjene golog života i političke egzistencije. Sadomahizam, kao svojevrsna tehnika izvlačenja golog života iz zlostavljanog nalikuje suverenoj moći u rukama despota. „Sadeova aktualnost nije toliko u tomu da je navijestio nepolitički primat seksualnosti u našem nepolitičkom vremenu; naprotiv, njegova je modernost u tome što je na neprispodobiv način postavio u središte apsolutno političko (dakle, „biopolitičko“) značenje seksualnosti samog fiziološkog života.“⁷ Michael Foucault nalazi za shodno istaknuti kako su upravo kazneni sustavi unutar društva oni koji najtočnije sprovode vlastitu potrebu za moći i posjedovanjem, koja u sklopu oduzimanja ili nametanja seksualnosti dovode do prava na tuđi goli život. Seksualnost, jedna od glavnih silnica ljudskoga života, tretirana je, unatrag tri stoljeća kao nešto što se „skriva, drži podalje o drugih“, „služi za razmnožavanje“ te se na taj način smješta u prostor šutnje i tajne. Na ovaj način nastala moć, tijelo tretira kao stroj koji se može disciplinirati, ali i kao vrstu koja se može nadzirati, odlukom o njenom životu ili smrti. Može se reći da dolazi do „administracije života“, u kojoj pak seksualnost pojedinca igra glavnu ulogu, a njegovo tijelo je i objekt, i meta političke moći. Iz intervjua zatvorenika koji biva zatvoren 1983. iščitava se brutalnost koja je vladala među zatvorenicima, a manifestacija je upravo eksploatacije kroz seksualnost, čime je tijelo pretvoreno u potpuno vlasništvo drugoga. Rad nosi naziv po poznatoj pjevačici (1966.), ali i po porno glumici (1951.) čije ime se na Golom otoku dodjeljivalo najmlađim zlostavljanim mladićima. Zbog toga, na izložbi se prezentira maketa u betonu, kao model za idejni spomenik na Golom otoku, visine upravo 170 cm, kako bi se sugerirala visina mladih ljudi koji su na Golom silovani. Pitanje koje postavlja rad je – za kakvo društvo je namijenjen spomenik poput *Samantha Fox was Here?* Je li ono spremno realizirati ga? Kako nastaju zli ljudi? Model je izrađen od betona i terazzo zrna, inače materijala od kojeg su na Golom otoku zatvorenici izrađivali podne pločice. Pod od terazza, koji se s vremenom obrađuje gaženjem, u radu *Samantha Fox was Here*, zamišljen je kako se uzdiže uspravno.

Kako se s riječima može činiti puno, još je u svojoj knjizi pisao John Austin 1962. „How to do things with words“, u kojoj Austin utemeljuje jezičnu pragmatiku. Austin

⁶ Giorgio Agamben, *Homo sacer, suverena moć i goli život*, Multimedijalni institut, Zagreb, 2006., 116,

⁷ Giorgio Agamben, *Homo sacer, suverena moć i goli život*, Multimedijalni institut, Zagreb, 2006., 117.

tvrdi kako izjave nemaju samo razinu pružanja informacije, već se njihova dimenzija širi i u polje ilokutivnog - odnosno riječi nešto „rade“. *Samantha Fox was Here* znači da se govoreći, uz informaciju, i želi djelovati.

Slika 6. Vizualizacija rada *Samantha Fox was Here*, koji se frontom u terrazo zrnju uklapa i postaje nevidljivi dio krševitog pejzaža Golog otoka, jednako poput nekadašnjih zatvorenika

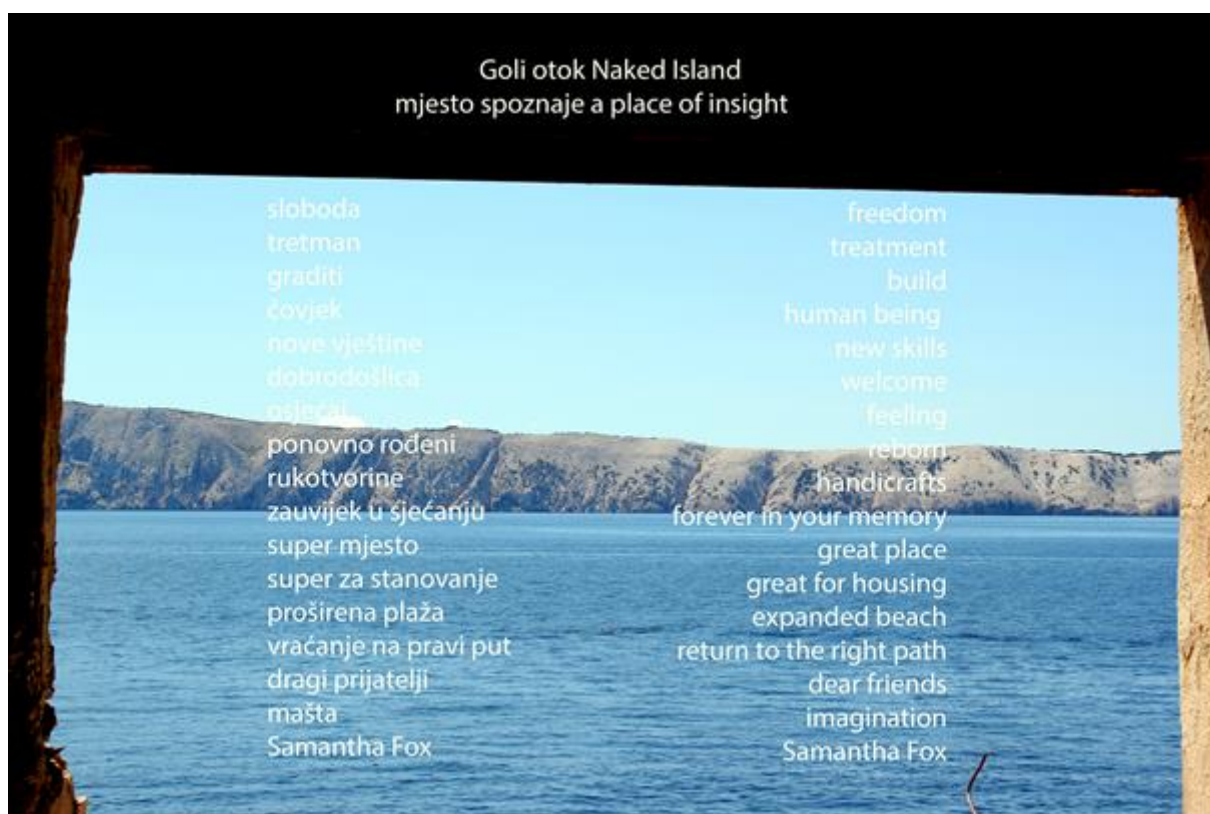
„Ponovno rođeni“

„... vladavina Imperija djelatna je na svim ravnima društvenog poretka šireći se sve dolje do dubina društvenoga svijeta. Imperij ne samo što upravlja teritorijem i stanovništvom već i stvara sam svijet koji ono nastanjuje. On ne samo što uređuje međusobne ljudske radnje već neizravno nastoji vladati samom ljudskom naravi. Predmet njegove vladavine je društveni život u svojoj cjelini pa tako Imperij predstavlja paradigmatički oblik biomoći. Naposljetku, iako se praksa Imperija stalno kupa u krvi, koncept Imperija uvijek je posvećen miru - stalnom i općem miru izvan povijesti.“⁸

U svojoj teoriji diskurza, Michael Foucault ideologiju zamjenjuje diskurzom, tvrdeći da je upravo polje diskurza način na koji nastaje jedna slika svijeta u kojem živimo. Foucault dalje pretpostavlja da se diskurz proizvodi kroz pravila i procedure, od kojih su najvažnije tri: zabrana govora, odbacivanje i proturječje istine i laži.

⁸ Michael Hardt, Antonio Negri, *Imperij*, Multimedijalni institut, Arkzin d.o.o., Zagreb, 2000., str. 10.

Institucionalizacija određenog diskurza ima za pravo utvrditi što je ili tko je „crn“ ili „bijel“ i kako će se njega naknadno tretirati, pritom pazeći da se diskurz uvijek drži podalje od materijalnog. Upravo na bazi izrečenog, inače osnovnog uvjeta radi kojeg se zatvaralo na Goli otok, temelji se rad *Dobro došli* nastao 2014. godine, također izložen na izložbi u Galeriji VN. Koristeći se izrazima i frazama koje u svojem intervjuu iz 2008. godine za magazin *Globus* daje pokojni General Jovo Kapičić, nekad desna ruka Tita, često navođen kao narodni heroj i jedan od glavnih zaduženih aktera za Goli otok, pokušava se manifestirati izrečeno. Kako u svome intervjuu Kapičić koristi izraze koji Goli otok opisuju kao rehabilitacijsko odredište, u kojem je moguće preporoditi se, rad *Dobro došli* predstavlja se kroz formu agencijske prezentacije „obećanog otoka“ za godišnji odmor. Što se još krije iza ponuđene golotočke dobrodošlice (dobrošlicom je nazivano ritualno prebijanje novih zatvorenika od strane već postojećih, nakon kojih su se mnogi tjednima oporavljali, a

Slika 7. Letak s izrazima Jove Kapičića

neki i preminuli)? I je li u pitanju samo figura govora? U ovom smislu, strategija korištenja citata te njegove montaže omogućuje prekoračenje određenog medija, u ovom slučaju skulpture, te od kipara zahtjeva da postane redatelj, scenograf, pisac te na kraju, i vlastiti agent. Citirajući, potrebno je prenijeti elemente i fragmente jednog medija (u ovom slučaju jezičnog) u drugi (ambijentalni). Rad je nastao u ljeto 2014. godine, kada je izrađena prva fotodokumentacija otoka i zatečenog stanja. Riječ je o trima elementima u radu: fotografijama, letcima za posjetitelje izložbe i zvuku. Na zidu obješene fotografije prikazuju devastirano stanje današnjeg Golog otoka, a kojem je dodijeljen određeni jezični, prezentacijski izraz. Uvala Žica, nekad stravično mjesto torture, danas na fotografiji evidentno prikazuje usidrene jahte i glisere turista te se istoj slici nadijeva naziv *VIP*, sugerirajući, u maniri izražavanja Kapičića, transformaciju istinitog stanja, koje se tek danas manifestira kao neka njegova, davno predviđena budućnost. Jezik kao da je odlučio prijeći vlastitu granicu i materijalizirati Kapičićevo tumačenje nekadašnje stvarnosti. Fotografska sekvencija jednog zpuštenog dijela samice tako sugerira prostor za intimno promišljanje i radi toga naziva se – intimnim kutkom. Na letcima pak, nalaze se navodi preuzeti iz Kapičićevih pisanih i video intervjua. Ipak, rad ne pokušava prozivati direktne aktere prošlih događaja, već mu je namjera prikazati manifestaciju njihovog jezika, ali i utvrditi pozicije pojedinca 50-ih godina prošloga stoljeća.

1988. godine Goli otok, zatvor, zatvara se. „Razlozi za ukidanje Golog otoka su, kako saznajemo, ekonomske prirode; održavanje prometnih veza s otokom veoma je skupo, kaznionica nema ni vlastite izvore pitke vode, pa se ova svakodnevno doprema s kopna, isto kao i živežne namirnice, a osim toga, i službeno osoblje nije vezano za stalni, kontinuirani boravak na otoku, jer za to ne postoje objektivni uvjeti, što još više poskupljuje njegovo održavanje.“⁹

⁹ Dobroslav Paraga, Goli otok, istočni grijeh Zapada, Grafikon, Zagreb, 1995. str. 269.

Slika 8. Intimni kutak

„Yes, we can!“¹⁰

„Temeljna slabost suvremene demokracije jest nepostojanje granice između dvaju tipova nasilja u zakonu – između utemeljiteljskog i prezervacijskog nasilja.“¹¹

Ono što je tehnika samih radova, zapravo je tehnika nastupa; obzor ponašanja.¹²

Sljedeća tri predstavljena rada na izložbi, svaki na svoj način, tematiziraju uporabu određenog vida manipulacije, zavođenja ili aktualno društveno pitanje pretvoreno u zadanost. Kada je 2008. Barack Obama održao svoj poznati „Yes, we can“ (Da, možemo“) govor, još jednom je potvrđena snaga, ali i uloga moći uvjeravanja i kontrole nad masama. Umjetnost govorenja, nastala još u vrijeme stare Grčke, i danas utječe i vodeći je medij političkog djelovanja. Mnogi su Obamin govor

¹⁰ Youtube, URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HoFqV3qVMGA> (22.4.2016.)

¹¹ Renata Salecl, Protiv ravnodušnosti, Arkzin d.o.o., ŠTO, KOGA I ZA KOGA, Zagreb, 2002, str. 57.

¹² Vlado Martek, Neprilagođeni, eseji iz likovnosti, Matica Hrvatska, Zagreb, 2005. str. 21.

protumačili kao sami vrh njegove karijere, iako je održan u vrijeme trajanja njemu prvih predsjedničkih izbora, a u kojem se distancirao od patetike i okrenuo se samo činjenicama i čvrstom nastupu. Nekoliko godina kasnije, pak, „Da, možemo“, pokazalo se da je postalo „Moglo je biti i gore“.

Jedan od radova izloženih na izložbi, pod nazivom *Artist Tourist (32)* postavlja upravo pitanje o tome kakve sve učinke ima ono što govorimo, ali i kako se odražava tumačenje tuđeg izgovorenog te postoji li uopće kritičko promišljanje iz kojeg mladi umjetnik djeluje? Razotkrivajući upravo tihu poziciju mladih umjetnika, u ovom slučaju posebno vlastite, prilikom postavljene izložbe 32. Salona mladih, 2014. godine, pokušava se rasvijetliti posljedica cjelokupne situacije, od početka raspisivanja natječaja za Salon mladih, do samog postava i otvorenja izložbe. Nakon što je objavljena koncepcija za 32. Salon mladih, na umjetničkoj sceni javljaju se brojni komentari te pokušaj pobijanja koncepcije, ali i upozoravajuća pisma i peticije upućene HDLU-u s namjerom da se osvijesti krivo postavljene natječaj. Promatrajući nastalo stanje na likovnoj sceni, s obzirom da je u pitanju izložba relevantna za umjetnike do 35. godine života, postavlja se pitanje kako reagirati - aplicirati ili ne? *Artist Tourist (32)*, iskazuje poziciju umjetnika koji uskoro neće imati mogućnost prijave na Salon, zbog dobne granice do 35 godina. Fotografiram se ispred ulaza na 32. Salon mladih te u 32. godini života namijenjujem si ulogu umjetnika-turista. *Artist Tourist (32)* tako je rad koji govori o vlastitoj poziciji koja je u ovom slučaju pretvorena u sudjelovanje komentiranjem. Ipak, sudjelovanje ovdje ne podrazumijeva prijavu, niti komuniciranje s HDLU-om, već samo podcrtavanje situacije u kojoj se mladi umjetnik nalazi ispred svoga doma (Doma likovnih umjetnika), ali u ulozi turista, koji promatrajući Salon, prolazi, ne sudjelujući direktno u manifestaciji. Radom se postavlja pitanje – što je mladom umjetniku danas važno, „upisati se“ ili se odrediti? Postoji li integritet na sceni te imaju li mladi umjetnici vlastiti kritički stav? Problem nastaje također i u polju kontrole, u danom slučaju kontrole scene, kako to objašnjava i Walter Benjamin govoreći o legitimaciji nasilja koje Benjamin opisuje primjerom policije. Tijelo nadležno za očuvanje mira bavi se u modernom društvu, izmišljanjem novih zakona i odredbi koji vode u ništa drugo nego u nove moguće nemire. Tako se briše granica između utemeljiteljskog i prezervacijskog nasilja. Iako se Benjamin konkretno referira na politiku, pitanje manipulacije usporedivo je sa svim pokušajima manipulacije za koju su nadležne institucije.

Rad *Kreda* također pokušava premostiti jednu nijemu poziciju, ispisujući upravo sama svoju istinitost. Rad nastaje nakon iščitavanja domaćih i stranih članaka o kvaliteti pitke vode, o onome na što imamo sva zajamčena prava zakonom. Navedena istraživanja navode govore o sve većem broju oboljelih od bolesti štitnjače, te se upravo za istu bolest navodi problem sve onečišćenije vode. Iščitavajući iste članke upravo zbog vlastitog zdravstvenog stanja, želim i sama provjeriti vodu koju svakodnevno pijem i koristim u svome kućanstvu. Rad nastaje tijekom dva i pol mjeseca, nakon svakodnevnog destiliranja vode iz slavine na adresi Zinke Kunc 3 u Zagrebu. Prikupljanjem suhe tvari, koja se zadržava u destilatoru nakon petosatne obrade 4 l vode, nakon dva i pol mjeseca prikuplja se materijal dovoljno velik da se kvečanjem izradi kreda – alat za pisanje, koji će sam progovoriti o vlastitom stanju. Iako zatečena situacija govori o vodi koja je sigurna za piće,

Broj: 12-3-1123/13
Zagreb, 29.04.2015.

ANA MUŠĆET
Zinke Kunc 3c
HOT BALENOVIĆ
10 000 ZAGREB

Rezultat kemijske analize:
1. Vode iz slavine,
2. Vode destilirane,
3. Talog nakon destilacije

Analiza je provedena u dostavljenim uzorcima od strane Ana Mušćet

**IZVJEŠĆE O REZULTATIMA KEMIJSKE ANALIZE
ORGANSKA GNOJIVA I POBOLJŠIVAČI**

Analitički broj: 3152971
Oznaka uzorka: VODA IZ SLAVINE

VEŠTA KEMIJSKE ANALIZE	jedinica	Vrijednost utvrđena analizom	METODA
pH drvenka	—	7,62	pH-metar METTLER TOLEDO
T.C. drvenka	g/l	721	Kombinirano METTLER TOLEDO
Fe u izvornom uzorku	mg/l	0,057	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Mn u izvornom uzorku	mg/l	0,014	Zimstapa (AAS-SOLAR)
TEŠKI METALI* (u izvornom uzorku)			
Cd	µg/l	26,04	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Zn	µg/l	123,1	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Cd	µg/l	0,308	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Pb	µg/l	<10	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Mn	µg/l	3,83	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Cr	µg/l	7,8	Zimstapa (AAS-SOLAR)

Kraj izvješća!

Broj: 12-3-1123/13
Zagreb, 29.04.2015.

IVAN PAVLOVIĆ
Zinke Kunc 3c
HOT BALENOVIĆ
10 000 ZAGREB

Rezultat kemijske analize:
1. Vode iz slavine,
2. Vode destilirane,
3. Talog nakon destilacije

Analiza je provedena u dostavljenim uzorcima od strane Ana Mušćet

Broj: 12-3-1123/13
Zagreb, 29.04.2015.

IVAN PAVLOVIĆ
Zinke Kunc 3c
HOT BALENOVIĆ
10 000 ZAGREB

Rezultat kemijske analize:
1. Vode iz slavine,
2. Vode destilirane,
3. Talog nakon destilacije

Analiza je provedena u dostavljenim uzorcima od strane Ana Mušćet

**IZVJEŠĆE O REZULTATIMA KEMIJSKE ANALIZE
ORGANSKA GNOJIVA I POBOLJŠIVAČI**

Analitički broj: 3152972
Oznaka uzorka: VODA NAKON DESTILACIJE

VEŠTA KEMIJSKE ANALIZE	jedinica	Vrijednost utvrđena analizom	METODA
pH drvenka	—	8,01	pH-metar METTLER TOLEDO
T.C. drvenka	g/l	73	Kombinirano METTLER TOLEDO
Fe u izvornom uzorku	mg/l	0,038	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Mn u izvornom uzorku	mg/l	0,012	Zimstapa (AAS-SOLAR)
TEŠKI METALI* (u izvornom uzorku)			
Cd	µg/l	3,00	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Zn	µg/l	33,0	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Cd	µg/l	0,313	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Pb	µg/l	<10	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Mn	µg/l	3,14	Zimstapa (AAS-SOLAR)
Cr	µg/l	5,94	Zimstapa (AAS-SOLAR)

Kraj izvješća!

Broj: 12-3-1123/13
Zagreb, 29.04.2015.

IVAN PAVLOVIĆ
Zinke Kunc 3c
HOT BALENOVIĆ
10 000 ZAGREB

Rezultat kemijske analize:
1. Vode iz slavine,
2. Vode destilirane,
3. Talog nakon destilacije

Analiza je provedena u dostavljenim uzorcima od strane Ana Mušćet

Slika 9. Analiza sprovedena na Agronomskom fakultetu u Zagrebu

utvrđeno je kako postoje povišene razine određenih tvari, koje ne ugrožavaju korisnike, ako isti vodu ne uzimaju u prekomjernim količinama. Na ovaj način, voda se tretira kao političko dobro, koje se transformira u alat za izražavanje (sebe). Podrobnju kemijsku analizu vode iz slavine, destilirane vode i preostale suhe tvari izradio je na Agronomskom fakultetu prof. Ivan Pavlović.

Novac. Moć. Jezik.

„Tu proletarizaciju nižih slojeva buržoazije s plaćom prati i neumjerenost koja ide u suprotnome smjeru: suludo visoke plaće vrhunskih menadžera i bankara, razina naknada koja je i ekonomski iracionalna jer je, kao što su pokazala istraživanja u Sjedinjenim Državama, najčešće obrnuto proporcionalna tvrtkinu uspjehu. Umjesto da te trendove podvrgnemo moralnoj kritici, trebamo ih čitati kao pokazatelje načina na koji sam kapitalistički sustav više nije u stanju pronaći immanentnu razinu autoregulirane stabilnosti, odnosno načina na koji bi se taj cijeli krug lako mogao oteti nadzoru.“¹³

„Smrt ornamenta znatno je potpomogla razvitak svih grana umjetnosti.“¹⁴

„Kad prisila više ne daje rezultate, morate se okrenuti uvjerenju.“¹⁵

Posljednji rad predstavljen na izložbi *Na promjenu zraka* monumentalni je *Sistem*, čija uloga je tematiziranje monetarnih politika, njihove pozicije u svakodnevnom životu, ali i u kulturi. Za sami nacrt rada izabrane su dimenzije vlastitog stambenog prostora, u ovim vremenima, u mnogih opterećenog velikim financijskim davanjima i zaduženjima, a koja s druge strane nemaju sigurnost proizvodnje. Na samom oplošju rada nalazi se anagram (nanometri monetarni ornament), premetaljka koja govori o monetarnom sistemu koji se u svakom, i najmanjem dijelicu svijeta, umnožava poput jednog ornamenta. *Sistem* je projektiran tako da doista u prostoru stoji kao samoodrživ sistem, koji svojim tekstom na oplošju pečetira galeriju u kojoj je izložen, čineći je tako svojom, obilježavajući teritorij koji želi pretvoriti u svoje vlasništvo. Nanizane riječi zadržavaju postojeći oblik rečenice, koja je ostvariva u obliku određenog kretanja oka. Jedan ispod drugog, anagrami asociraju na oblik stiha, koji u svom prenapregnutom obliku, a opet u pravilnim razmacima, gubi pojedinačno značenje i pretvara se u vizualni element ornamentalne kompozicije. Isti tekst pretvara se u govorni element u koji svatko, za sebe, može upisati, odrediti daljni

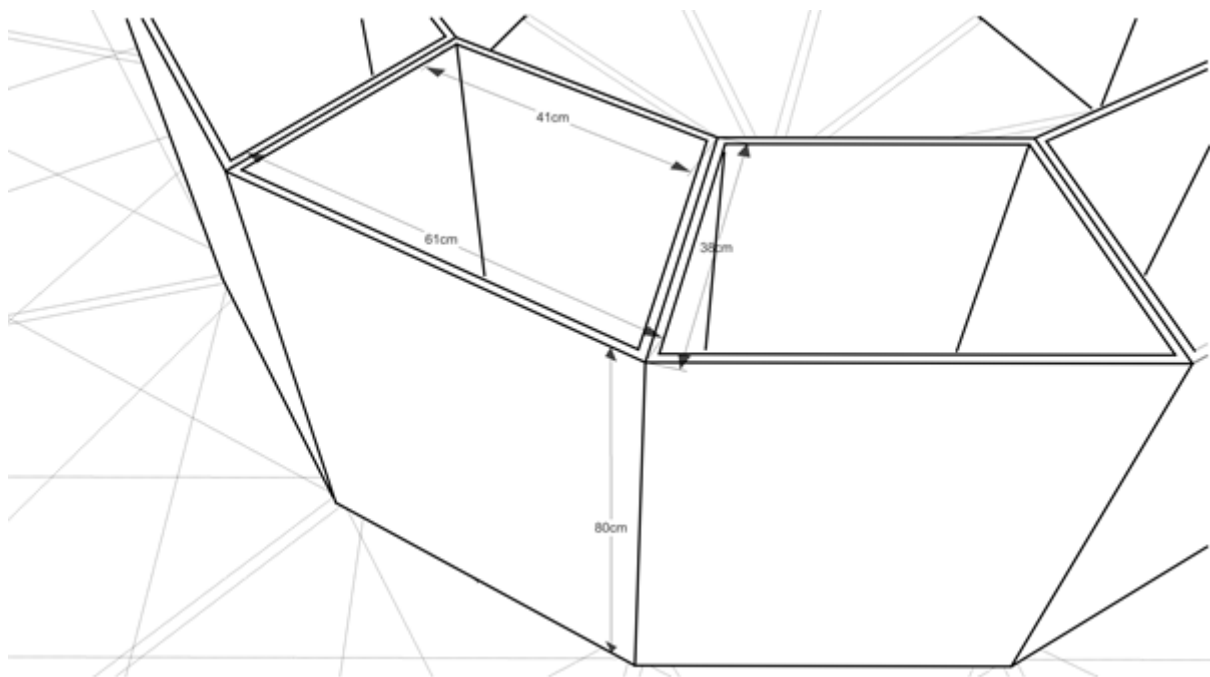
¹³ Slavoj Žižek, *Godina opasnog sanjanja*, Fraktura, Zagreb, 2013. str. 24.

¹⁴ Adolf Loos, *Ornament i zločin*, Mladost, Zagreb, 1952. str. 18.

¹⁵ Noam Chomsky, *Sustavi moći*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2013. str. 72.

sadržaj. Ornament se aplicira s objekta na prostor galerije, koju preuzima, pretvara u vlastiti posjed i osvaja, potpisujući je. Zvučni slijed, iako nijem, ritmički određuje percepciju prostora kroz koji se kreće. *Sistem* je napravljen u kombiniranoj tehnici, od medijapana, drva i tehničke gume, s posebno dorađenim fontom, konkretno pripremljenim za ovaj rad.

Rad se izradio 2015. godine i u vrijeme njegova sastavljanja i prvog napravljenog otiska, za godišnju izložbu u sklopu Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, medije je preplavila vijest o Nacrtu novog zakona o muzejima, koji je podrazumijevao osamostaljivanje muzeja u obliku trgovačkih ili dioničkih društava. Na ovaj način, državno kulturno dobro bilo bi usmjereno prema profitu, čime se njegova uloga istog trenutka mijenja ili redefinira. Istina je pak, kao što i stoji u „Protiv ravnodušnosti“ Renate Salecl, pak nešto drugačija. „Ozbiljan poput ekonomskog izazova, politički i moralni izazov podjednako je težak, možda čak i više, jer ekonomski problemi nikad ne potječu iz same ekonomije.“ U svibnju 2015. Ministarstvo kulture ipak objavljuje kako je odustalo od nacrtu novog zakona o muzejima. Na ovaj način, *Sistem* komentira ne samo monetarni sustav, već i muzeje kao potencijalne prostore za proizvodnju. Izložak tako korespondira s profitabilnim objektom kojem je osnovna zadanost – stvaranje žudnje. „Samo gledajući, uvijek smo u lovu među objektima, u

Slika 10. Nacrt za rad *Sistem*

potrazi za onim što želimo ili od čega strahujemo, nastojeći prepoznati neki uzorak; S druge strane, objekti sami uvijek "bulje natrag", bore se za našu pažnju, bacaju na nas svoje mamce i nastoje uhvatiti nas u klopku (prevela Ana Muščet)¹⁶ citat je Slavoj Žižeka.

Slika 11. Otisak anagrama na podu

¹⁶ Slavoj Žižek, *Enjoy Your Symptom!: Jacques Lacan in Hollywood and Out*, Routledge, London, 2001., str. 228.

Iz kataloga. Tekst Anje Ivić.

Iza teksta

Radovi studentice kiparstva zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti, Ane Mušćet, čine značenjski i asocijativno višeslojan koncept podložan brojnim reinterpetacijama i iščitavanjima. Zacijelo, društvena angažiranost primarna je karakteristika ovih kiparskih, video i fotografskih radova. Šest radova Ane Mušćet, odabranih za izlaganje u VN galeriji progovorit će tako o nekoliko osobno joj intrigantnih tema. Tri rada na temu Golog otoka već su prepoznati od domaće, ali i strane stručne publike. Rad *Na promjenu zraka* donio je Ani Mušćet u rujnu prošle

1

godine nagradu za slobodu ili Freedom Award koja joj je dodijeljena u Londonu od stručnog žirija predvođenog Garryjem Hillom, jednim od pionira video arta, poznatog po inovativnosti upravo u polju jezika, te predstavlja njen prvi uspjeh na anglosaksonskom području. Rad se sastoji od zastave i video zapisa, snimljenog na Golom otoku u svibnju 2015. Miljenka Jantolek, kći Vladimira Bobinca, javnosti poznatog bivšeg političkog zatvorenika na Golom otoku, na prvu godišnjicu smrti svoga oca podiže zastavu s parolom "Na promjenu zraka". Ista fraza preuzeta je iz pisma upućenog obitelji drugog političkog zatvorenika, a njezino značenje, iako višeslojno, tada je upućivalo na lokaciju nestalog. Otići "na promjenu zraka" značilo je mnogo toga, ali ponajviše otići po nova, ponuđena uvjerenja, od kojih je najjače isticano ono o osobnoj krivnji. Vladimir Bobinac, profesor povijesti, umro je u dubokoj starosti, 4. svibnja, na dan smrti Josipa Broza Tita.

Samantha Fox Was Here model je za spomenik, koji je ujedno i surovo iskreni trag posvećen fizički zlostavljanim zatvorenicima Golog otoka iz mlade povijesti, odnosno

2

80-ih godina prošloga stoljeća. Samantha Fox, ime je popularne pjevačice (1966.), koja se na sceni pojavila tijekom 80-ih, ali isto ime nosila je i američka porno glumica (1951.). Na Golom otoku, ovo ime nosili su najmlađi muški zatvorenici, redovno zlostavljani od drugih.

Uz temu Golog otoka, u radu *Dobro došli* upletena je tematika varljivosti pripisanog i realnog značenja. Rad se odnosi na pisane i snimane intervjue s generalom Jovom Kapičićem (1919. – 2013.) te se nadovezujući na iste, u obliku prezentacije turističke agencije posjetitelje pokušava animirati da se zainteresiraju za posjet "obećanom otoku". S tim u vezi, fotografije su postavljene na stalak i dostupne posjetiteljima, predočavajući im kako im se zamaskirana istina servira u diskurzu svakodnevnog života. Golootočka dobrodošlica, prolaženje kroz špalir, također se dvosmisleno utkala u sami naziv rada koji, iako preuzimajući prošlo, govori o sadašnjici otoka, kada u slobodnoj državi leži devastiran, u jednakoj tišini, nijem. Zvuk tamošnjih cvrčaka zarobljen dopire ispod kutije pronađene u jednoj od nekadašnjih radionica za

3

zatvorenike, pojačavajući prepoznatljivi mediteranski štih, ali služeći umjetnici kao mjerilo vremena, alat za orijentaciju u danu, odnosno noći.

Iznimno samostalan i značajan rad je *Kreda*, nastala dvomjesečnom destilacijom 212 litara vode koju svakodnevno pijemo. Osim što pokazuje naš svakodnevni unos tvari na koje ni ne obraćamo pozornost, rad je prava kreda namijenjena ispisivanju značenja i izraza. Materijalnu kredu Ana Mušćet je pretočila u vizualni, kiparski rad, da bi zatim otvorila još jednu sferu njene interpretacije, verbalnu.

U podlogama ovih radova određena je količina teksta koji je u suodnosu s finalnim vizualnim izričajem koji ga utjelovljuje i predstavlja u prostoru. Ana Mušćet spaja kiparsku monumentalnost i lirizam te kao rezultat dobiva eksploziju značenja iz trodimenzionalnosti. No ne samo iz dominantnih u prostoru, već i iz dimenzijom malih i nenametljivih radova kao što je *Artist Tourist (32)*, inače jasan izraz mišljenja o spornom 32. Salonu Mladih, koji je formom natječaja doveo do polarizacije scene. Ana Mušćet, tada u 32. godini života

4

fotografira se ispred galerije u maniri turista-prolaznika koji u danom trenutku na ovaj način evidentira svoju ulogu, ne sudjelujući aktivno ni na jednoj podijeljenoj strani.

Istu fotografiju postaviti će uokvirenu, kao jednu od onih koja je po važnosti vezana za određeno razdoblje života.

Posljednji izloženi rad u ovom konceptu je monumentalni *Sistem* koji vlastitim dimenzijama krije slojevitost ikonologiju. Zamišljen je i kreiran kao samoodrživi konstrukt koji je ipak zakočen i nepokretan. Slova na oplošju tvore anagrame koji upozoravaju na varljivost sistema u kojem je čak i jezik manipulacijom postao netransparentan i nestabilan. Temelji jezika poljuljani su ovim monumentalnim radom koji osvaja prostor u koji ulazi, otiskujući slova na pod, ali i osvaja nas, tjerajući nas da razmislimo o vlastitoj pozicioniranosti unutar sistema kojeg živimo.

Slojevitost značenja ovih radova izaziva iterativno, kontinuirano seciranje svih slojeva i njihovo detaljno tumačenje, koje umjetnica motivira svojim najsnažnijim mišićem, jezikom.

Anja Ivić

5

Slika 12. Fotografija iz kataloga

Na promjenu zraka

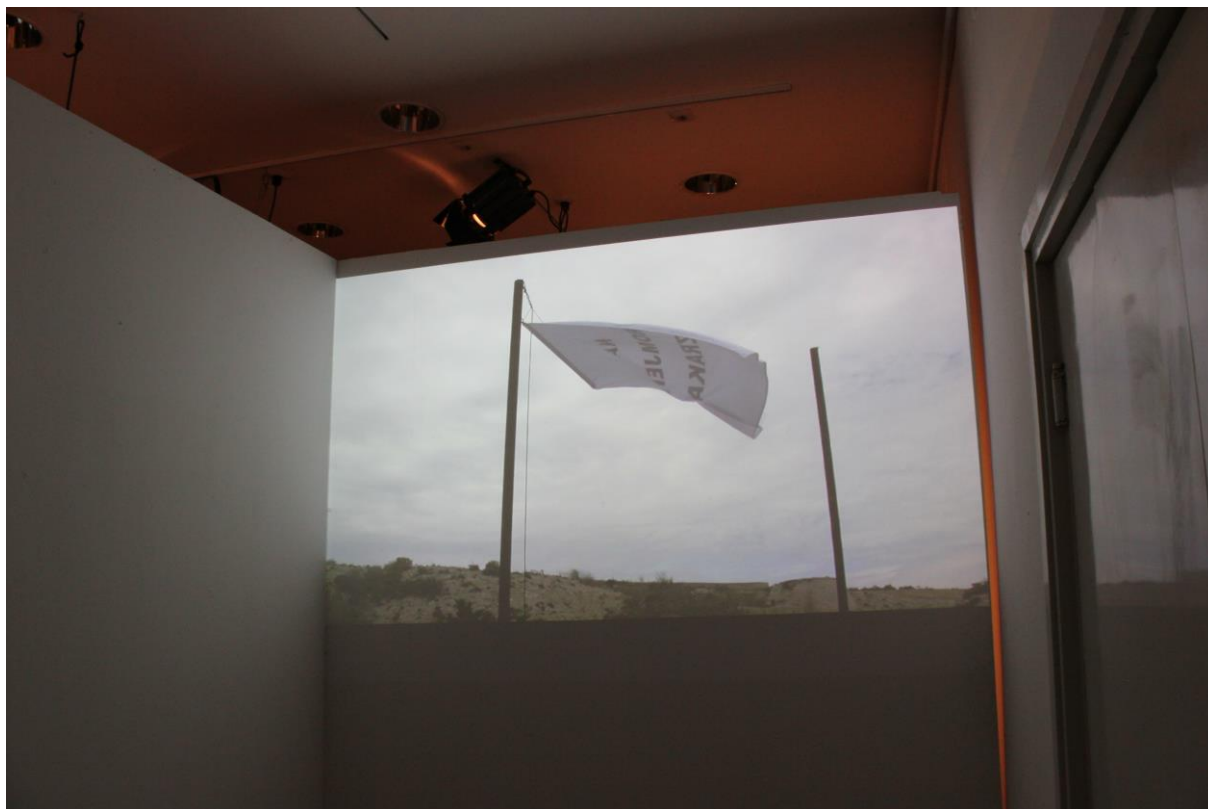
19. siječnja – 6. veljače 2016.

Galerija VN

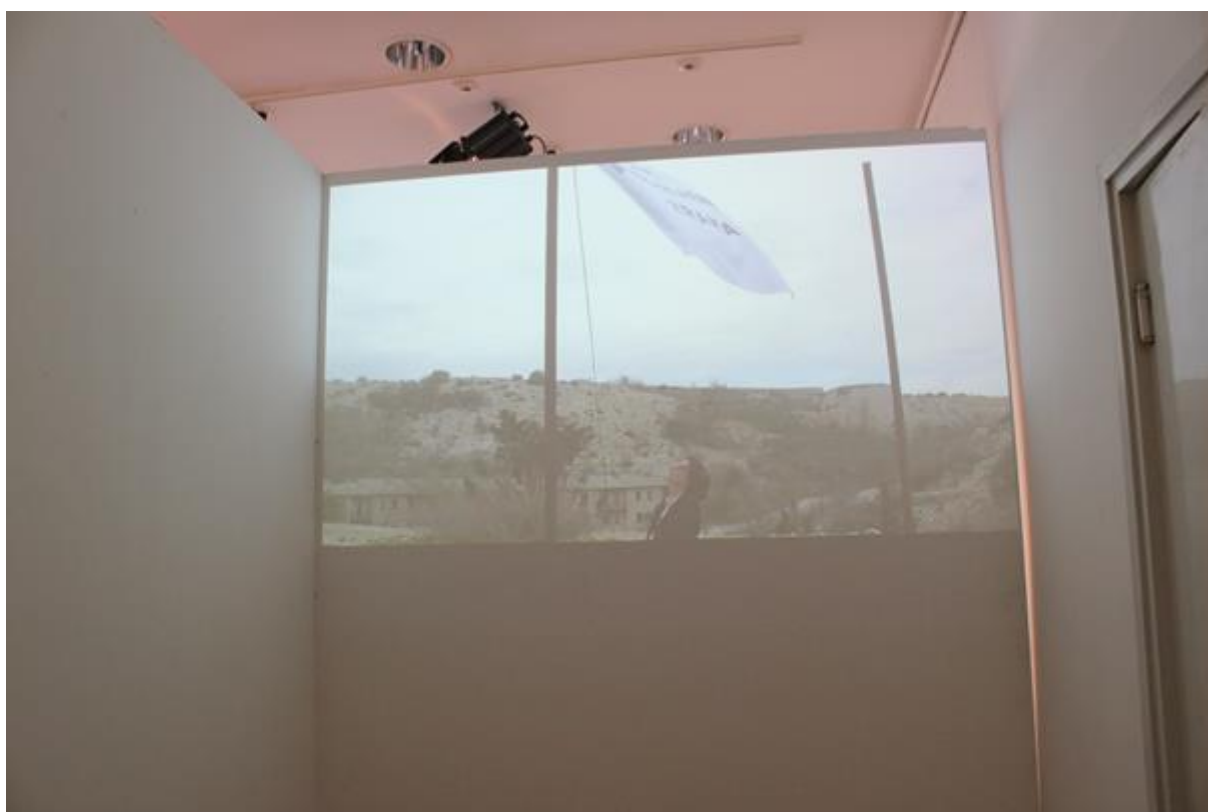
Ilica 163 a, Zagreb

Slika 13. *Na promjenu zraka*

Slika 14. *Na promjenu zraka*

Slika 15. *Na promjenu zraka*

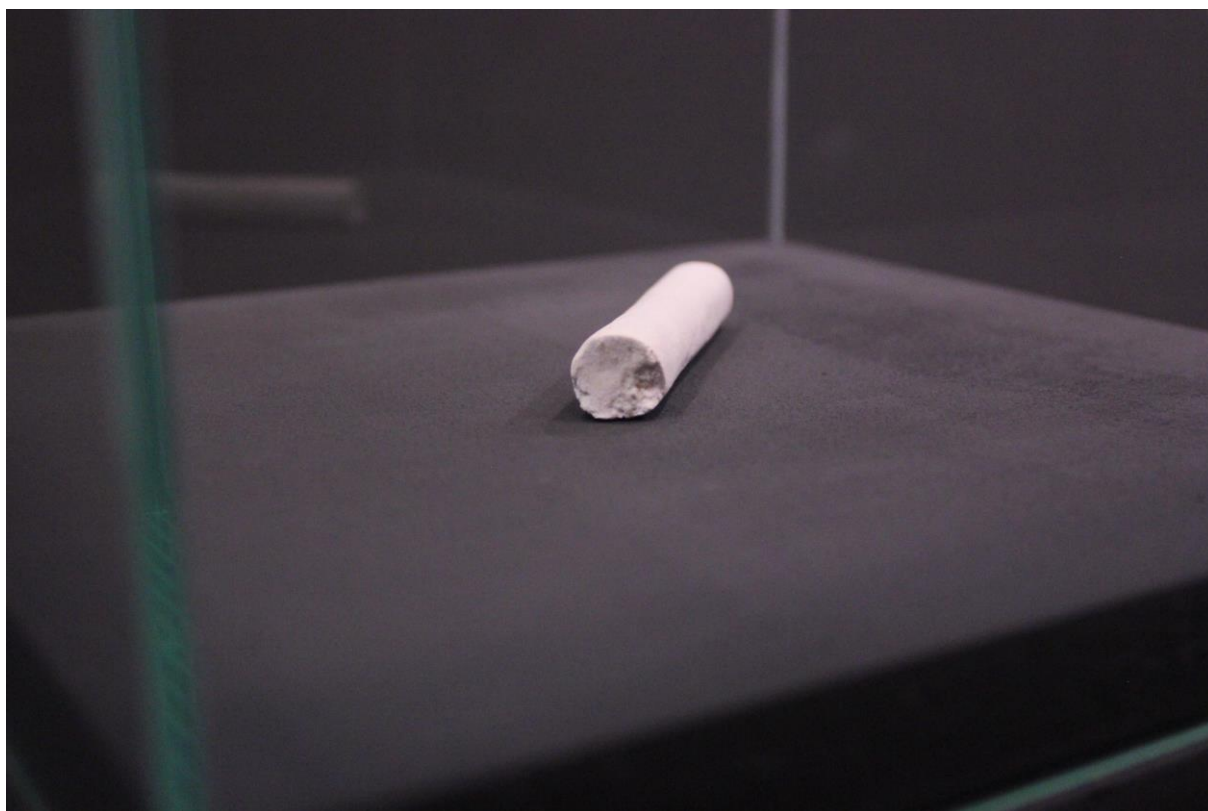
Slika 16. *Sistem*

Slika 17. *Sistem*

Slika 18. *Dobro došli*

Slika 19. *Kreda*

Slika 20. *Samantha Fox was Here*

Slika 21. Izložba

Slika 22. *Artist Tourist* (32)

Ishodi. Mediji.

Izložba *Na promjenu zraka*, tijekom cjelokupnog trajanja zabilježila je veći interes posjetitelja, ali i medija. Nakon uobičajene najave otvorenja na vodećim portalima za kulturu popraćena je i od strane ostalih medija, kako radija tako i televizije.

The screenshot shows a web browser displaying the website www.culturenet.hr/default.aspx?id=68315. The page features a navigation menu with categories like 'info', 'natječaji', 'iza scene', 'iz perspektive', 'manifestacije', 'svakodnevica', 'adresar', 'pretraživanje', and 'rss'. The main content area is titled 'Izložba Ana Muščet / Na promjenu zraka' and provides details about the exhibition, including the time (19.01.2016 - 06.02.2016, 19.00), location (Zagreb, Galerijski Vn, Illica 163-a), and URL (<http://www.kgz.hr>). A photograph shows a white banner with the text 'NA PROMJENU ZRAKA' hanging from a pole. Below the photo, there is a caption: 'Rad Na promjenu zraka donio je Ani Muščet u rujnu prošle godine nagradu za slobodu ili Freedom Award koja joj je dodijeljena u Londonu od stručnog žirija predvođenog Garriem Hillom, jednim od pionira video arta, poznatog po inovativnosti upravo u polju jezika, te predstavlja njen prvi uspjeh na anglosaksonskom području. Rad se sastoji od zastave i video zapisa, snimljenog na Golom otoku u svibnju 2015. Miljenka Jantolek, kći Vladimira Bobinca, javnosti poznatog bivšeg političkog zatvorenika na Golom otoku, na prvu godišnjicu smrti svoga oca podiže zastavu s parolom "Na promjenu zraka". Ista fraza preuzeta je iz pisma upućenog obojici drugog političkog zatvorenika, a njegovo značenje, iako višestruko, tada je upućivalo na lokaciju nestalog Ošid "na promjenu zraka" značilo je mnogo toga, ali ponajviše otići po nova, ponuđena uvjerenja, od kojih je najjače isticano ono o osobnoj krvini. Vladimir Bobinac, profesor povijesti, umro je u dubokoj starosti, 4. svibnja, na dan smrti Josipa Broza Tita.

Samantia Fox Was Here model je za spomenik, koji je ujedno i surovo iskreni trag posvećen fizički zlostavljanim zatvorenicima Golog otoka iz mlade povijesti, odnosno 80-ih godina prošloga stoljeća. Samantia Fox, ime je popularne pjevačice (1966.), koja se na sceni pojavila tijekom 80-ih, ali isto ime nosila je i američka porno glumica (1951.). Na Golom otoku, ovo ime nosili su najmlađi muški zatvorenici, redovno zlostavljani od drugih.

Uz temu Golog otoka, u radu Dobro došli upletena je tematika varljivosti pripisanog i realnog značenja. Rad se odnosi na pisane i snimane intervjue s generatom Jovom Kapičićem (1919. – 2013.) te se nadovezujući na iste, u obliku prezentacije turističke agencije posjetitelje pokušava animirati da se zainteresiraju za posjet "obječanom otoku". S tim u vezi, fotografije su postavljene na stalak i dostupne posjetiteljima, predčavajući im kako im se zamaskirana istina servira u diskurzu svakodnevnog života. Golotočka dobrodošlica, prolazeći kroz špalir, također se dvosmisleno utkala u sami naziv rada koji, iako preuzimajući prošlo, govori o sadašnjici otoka, tada u slobodnoj državi leži devastiran, u jednakoj istini, njem. Zvuk tamošnjih cvrčaka zarobljen dopire ispod kutije pronađene u jednoj od nekadašnjih radionica za zatvorenike, pojačavajući prepoznatljiv mediteranski štih, ali služeći umjetnici kao mjerilo vremena, alat za orijentaciju u danu, odnosno noći.

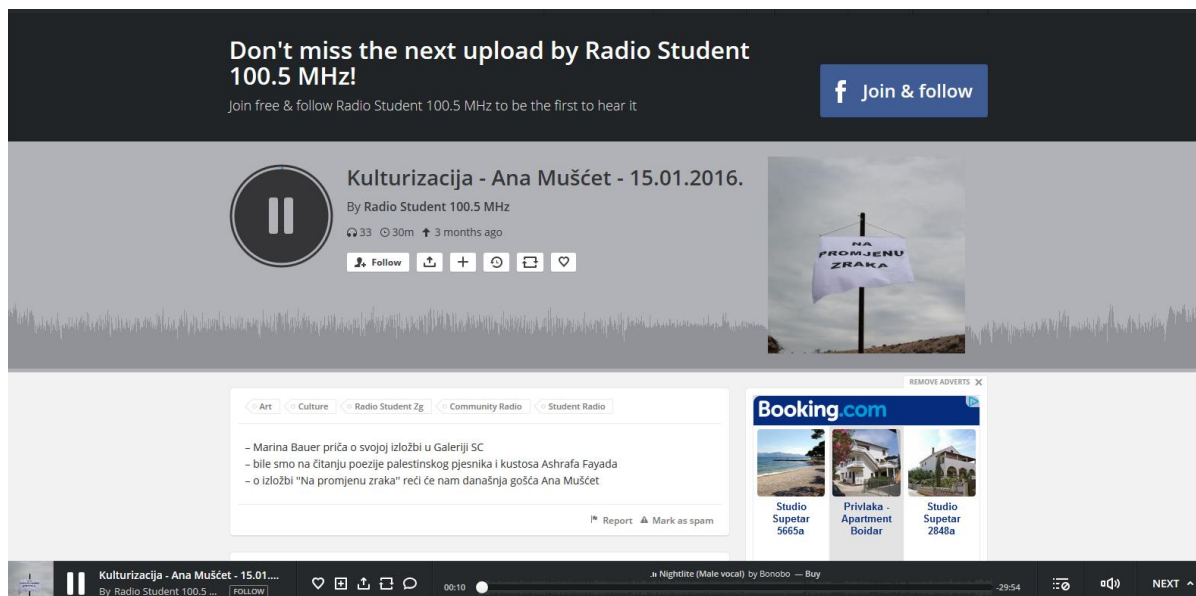
Iznimno samostalan i značajan rad je Kreda, nastala dvomjesnom destilacijom 212 litara vode koje koji svakodnevno pijemo. Osim što pokazuje naš svakodnevni unos tvari na koje ni ne obraćamo pozornost, rad je prava kreda namjerena ispitivanju značenja i izraza. Materijalnu kredu Ana Muščet je pretočila u vizualni, kiparski rad, da bi zatim otvorila još jednu sferu njene interpretacije, verbalnu.

U podlogama ovih radova određena je količina teksta koji je u suodnosu s finalnim vizualnim izričajem koji ga utjelovljuje i predstavlja u prostoru. Ana Muščet spaja kiparsku monumentalnost i lirizam te kao rezultat dobiva ekspozivno značenje iz trodimenzionalnosti. No ne samo iz dominantnih u prostoru, već i iz dimenzijom malih i nerazumljivih radova kao što je Arta Tourist (32), inače jasan izraz mišljenja o spomenu 32. Salonu Mladih, koji je formom natječaja doveo do polarizacije scene. Ana Muščet, tada u 32. godini života fotografira se ispred galerije u maniri turista-protaznika koji u danom trenutku na ovaj način evidentira svoju ulogu, ne sudjelujući aktivno ni na jednoj podjeljenoj strani. Istu fotografiju postaviti će uokvirenu, kao jednu od onih koja je po važnosti vezana za određeno razdoblje života.

Posljednji izloženi rad u ovom konceptu je monumentalni Sistem koji vlastitim dimenzijama krije slojevitu ikonologiju. Zamišljen je i kreiran kao samoodrživi konstrukt koji je ipak zakočen i nepokretan. Slova na oplojnu tvore anagrame koji upozoravaju na varljivost sistema u kojem je čak i jezik manipulacijom postao netransparentan i nestabilan. Temelji jezika poljuljani su ovim monumentalnim radom koji osvaja prostor u koji ulazi, otključujući slova na pod, ali i osvaja nas, tjerajući nas da razmislimo o vlastitoj pozicioniranosti unutar sistema kojeg živimo.

On the right side of the page, there is a calendar for April 2016, a newsletter sign-up for 'Rendez-vous', and a list of media outlets including Lupiga.com, Vizkultura.hr, and Bilten.org.

Slika 23 URL: <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=68315>

Slika 24. Kulturizacija, 15.1.2016.

URL: <https://www.mixcloud.com/RadioStudent/kulturizacija-ana-mu%C5%A1%C4%87eta-15012016/>

U emisiji Radija Student napravljen je prvi, petnaestominutni intervju nakon kojeg je uslijedio interes HRT-a, točnije uredništva emisije za kulturu – Trikultura. Tridesetominutna emisija o izložbi, snima se potom za treći program na licu mjesta, u Galeriji VN i prikazuje 26. siječnja, tijekom trajanja izložbe. To je ujedno i prva ovakva snimljena emisija sa studentom Akademije likovnih umjetnosti.

Slika 25. Tri-kultura, 26.1.2016. URL: <http://www.hrt.hr/enz/trikultura/319274/>

Najava spomenute emisije na stranicama za TV programe: „U zagrebačkoj Galeriji VN održava se izložba studentice kiparstva Ane Mušćet. Kroz šest radova ulazimo u svijet mlade umjetnice koja u velikoj mjeri progovara o svijetu koji je okružuje, dakle, našem svijetu sa svojim povijesnim traumama, pritajenim opasnostima i upitnim smislom. Što o svojoj izložbi kaže Ana Mušćet, pogledajte u večerašnjoj Trikulturii.“

Slika 26. Kretanje točke, 1.2.2016. URL: <http://radio.hrt.hr/aod/kretanje-tocke/146914/>

Nakon emisije Trikultura, 1. veljače objavljen je desetominutni intervju sa Ružicom Šimunović, urednicom emisije Kretanje točke, na Hrvatskom radiju treći program. Po zatvaranju izložbe *Na promjenu zraka*, istoimeni rad uvršten je u skupnu izložbu na temu traume, straha i nasilja, a koja je otvorena u Galeriji Galženica 22. travnja 2016. i traje do 21. svibnja iste godine. Kustos Klaudio Štefančić rad je odabrao nakon što je posjetio izložbu u Galeriji VN, a rad je unutar izložbe *Svatko stoji u svjetlu drugoga* uvršten u ulozu predstavnika žrtve za vrijeme Jugoslavije. Skupna izložba ugostila je vodeće hrvatske suvremene umjetnike, koji se kao temom u svome radu također bave traumatičnim iskustvima i agresijom. O istoj izložbi više u intervjuu kustosa izložbe *Svatko stoji u svjetlu drugoga* na stranicama Hrvatskoga radija treći program. URL: <http://radio.hrt.hr/aod/klaudijo-stefancic/157943/>

Slika 26. Plakat najave izložbe

Sažetak / Summary

Sažetak na hrvatskom jeziku

Ana Mušćet, *Na promjenu zraka*

Izložba *Na promjenu zraka*, održana u Galeriji VN u trajanju od 19. siječnja do 6. veljače 2016. prva je samostalna izložba, koja je imala za svrhu osvrnuti se na povijesne momente, ali i sadašnjost, kroz kritički pogleda mladog umjetnika, i dalje studenta pri instituciji Akademije. Izloženo je tri rada na temu Golog otoka i tri rada na temu aktualnih događanja, kako u svijetu tako i kod nas. Na ovaj način određena je pozicija umjetnika koji, u danom slučaju, odabire put komentara, a koji podrazumijeva vlastitu odgovornost i angažiranost, kroz vizualne medije, koristeći se dodatno jezikom kao umjetnikovim bazičnim medijem sporazumijevanja, ali i komuniciranja vlastite istine u polju politike, moći i manipulacije istinom. Na izložbi su pokazani radovi koji su prethodno nagrađivani ili izlagani putem natječaja. Radovi *Dobro došli i Artist Tourist (32)* već su prezentirani u finalu Essl nagrade za 2015. godinu u Muzeju za suvremenu umjetnost u Zagrebu. Rad *Kreda* odabran je kao jedan od deset radova umjetnika do 35. godine starosti za izložbu Drava Art Bienalle 2015 u Koprivnici. Rad *Na promjenu zraka* nagrađen je II. Nagradom za slobodu u Londonu prošle godine, nakon čega je za isto postignuće uručeno Priznanje za međunarodno ostavarenje od strane Sveučilišta u Zagrebu, na Dies Academicus 2015. godine.

Ključne riječi: politika, jezik, moć, manipulacija, istina

Summary

Ana Muscet, *A Change of Air*

The exhibition "A Change of Air", held at the Gallery VN, lasting from January 19 to February 6 2016, is the first solo exhibition, which had the purpose to look back at historic moments, as well as those present, through the critical gaze of the young artists, while still as a student at an institution of the Academy. It presents three pieces on the theme of Naked Island and three pieces on the topic of current events, both in the world and in our country. In this way the position of the artist is determined and in a given case, artist selects his own path by commenting, what than includes his own responsibility and involvement, through visual media, using the additional language as the artist's basic medium of communication, but also as communicative media of her own truth in the field of politics, power and the manipulation of truth. The exhibition displayed pieces that had previously been awarded or exhibited through the open calls. Work *Welcome* and *Artist Tourist (32)* were already presented in the final od Essl Art Award for 2015 at the Museum of Contemporary Art in Zagreb. The work *Chalk* was selected as one of ten works of artists to 35 years old, for the exhibition Drava Art Biennale 2015 in Koprivnica. The work *A Change of Air* was awarded with II. Freedom Award in London last year, after which the same achievement was awarded with Special recognition for achievement of international importance by the University of Zagreb, on the day of Dies Academicus 2015.

Keywords: politics, language, power, manipulation, truth

Literatura

1. Agamben, Giorgio, *Homo sacer, suverena moć i goli život*, Multimedijalni institut, Zagreb, 2006.
2. Chomsky, Noam, *Sustavi moći*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2013.
3. Hardt, Michael, Negri, Antonio, *Imperij*, Multimedijalni institut, Arkzin d.o.o., Zagreb, 2000.
4. Horvat, Mihovil, *Goli otok, stratište duha*, Orion Stella, Zagreb, 1996.
5. *Hrvatski leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1996.
6. Loos, Adolf, *Ornament i zločin*, Mladost, Zagreb, 1952.
7. Lukić, Slavica, Goli otok bio je Krležina ideja: Krleža i Augustinčić predložili su Titu da se pristaše Informbiroa zatoče u logoru na malom otoku i tucaju kamen, *Globus*, 15.2.2008.
8. Martek, Vlado, *Nepriлагоđeni, eseji iz likovnosti*, Matica Hrvatska, Zagreb, 2005.
9. Dobroslav Paraga, *Goli otok, istočni grijeh Zapada*, Grafikon, Zagreb, 1995.
10. Renata Salecl, *Protiv ravnodušnosti*, Arkzin d.o.o., ŠTO, KOGA I ZA KOGA, Zagreb, 2002.
11. Žižek, Slavoj, *Enjoy Your Symptom!: Jacques Lacan in Hollywood and Out*, Routledge, London, 2001.
12. Žižek, Slavoj, *First As Tragedy, Then As Farce*, Verso, London, 2009.
13. Žižek, Slavoj, *Godina opasnog sanjanja*, Fraktura, Zagreb, 2013.

Poveznice s interneta

1. Slobodna dalmacija, URL:
<http://slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/58279/jedan-od-posljednjih-u-paklu-golog-otoka-sacuvao-sam-zivu-glavu-derucise-iz-sveg-glasa> (15.4.2016.)
2. Yes, we can, *Youtube*, URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=HoFqV3qVMGA> (22.4.2016.)

Životopis

Ana Mušćet

Studentica diplomske godine na odsjeku za kiparstvo u klasi prof. Slavomira Drinkovića. 2010. diplomirala na odsjeku za kroatistiku i rusistiku pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Dobitnica je nekoliko stipendija za izvrsnost, finalistica Essl nagrade za 2015. godinu, dobitnica Posebne rektorove nagrade za skupni, autorski projekt Adventski kalendar i dvije Dekanove nagrade za uspješnost u radu. Za rad *Na promjenu zraka* nagrađena Nagradom za slobodu, na VII. po redu Passion for Freedom festivalu u Londonu. Radi iste nagrade Sveučilište je dodijelilo Posebno priznanje za ostvarenje od međunarodne važnosti.